

Η στήλη αναφέρεται στην εκπαίδευση επαγγελματιών του πεδίου, τις μη τυπικές ομάδες, και στην ένταξη και εξέλιξη του θεάτρου ως μάθημα. Οι θεατρικές θεωρίες και τεχνικές αλλάζουν, διαμορφώνονται, εξελίσσονται. Επηρεάζονται από την κοινωνία, τις κυρίαρχες πολιτικές και αισθητικές κουλτούρες, τις νέες καλλιτεχνικές τάσεις και τις παγκόσμιες ιστορικές εξελίξεις. Στη στήλη μας δημοσιεύονται άρθρα σχετικά με τις εξελίξεις στις θεατροπαιδαγωγικές επιστήμες που έχουν ως αντικείμενο τις νέες θεατρικές μεθόδους και την εφαρμογή τους.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ / ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Θέατρο, ψυχική υγεία και εργασία

Ορέστης Αναστάσιος Κοντόπουλος

Περίληψη

Το παρόν άρθρο αποτελεί θεωρητικό δοκίμιο, βασισμένο σε επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας, που εξετάζει τη συμβολή του Θεάτρου στην Ψυχική Υγεία και την εργασιακή ευεξία, με έμφαση σε συμμετοχικές πρακτικές που μπορούν να αναπτυχθούν σε περιβάλλοντα φροντίδας, εκπαίδευσης και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία για τις τέχνες στην υγεία, τις θεατρικές παρεμβάσεις, το Εφαρμοσμένο Θέατρο και το Ψυχόδραμα, διερευνάται ο τρόπος με τον οποίο η θεατρική πράξη μπορεί να λειτουργήσει ως χώρος έκφρασης, αποφόρτισης, αναστοχασμού και ενίσχυσης της συλλογικότητας. Το Θέατρο προσεγγίζεται εδώ ως καλλιτεχνική και κοινωνική πρακτική που επιτρέπει τη σύνδεση ατομικών, προσωπικών και επαγγελματικών εμπειριών με τον δημόσιο διάλογο, συμβάλλοντας στην άρση του στίγματος γύρω από την Ψυχική Υγεία. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στα όρια, στη συναίνεση, στην προστασία της ιδιωτικότητας και στην υπεύθυνη καθοδήγηση όταν η θεατρική εργασία αγγίζει ευαλωτότητα, τραύμα ή απαιτητικές εμπειρίες φροντίδας.

Λέξεις-κλειδιά: *θέατρο, ψυχική υγεία, εργασία, εργασιακή ευεξία, συμμετοχικές πρακτικές*

Abstract

This article is a theoretical essay, based on a review of international literature, examining the contribution of theatre to mental health and workplace well-being, with emphasis on participatory practices that can be developed in settings of care, education and psychosocial support. Drawing on international literature on the arts in health, theatre-based interventions, applied theatre and psychodrama, it explores how theatrical practice can operate as a space for expression, release, reflection and the strengthening of collectivity.

Theatre is approached here as an artistic and social practice that enables individual, personal and professional experiences to connect with public dialogue on mental health, contributing to reducing the stigma around mental health. Particular attention is paid to boundaries, consent, privacy and responsible facilitation when theatrical work touches on vulnerability, trauma or demanding experiences of care.

Keywords: *theatre, mental health, work, workplace well-being, participatory practices*

Εισαγωγή

Η συζήτηση για την Ψυχική Υγεία στην εργασία έχει πάψει να αφορά αποκλειστικά την ατομική αντοχή του/της εργαζομένου/εργαζόμενης. Συνδέεται όλο και περισσότερο με την ποιότητα των σχέσεων, την οργανωσιακή κουλτούρα, την ασφάλεια του περιβάλλοντος, τα ωράρια, τις συνθήκες εργασίας και τη δυνατότητα των ανθρώπων να αναγνωρίζονται όχι μόνο ως επαγγελματικοί ρόλοι, αλλά και ως πρόσωπα με φωνή, σώμα, ευαλωτότητα και ανάγκη φροντίδας.

Η διεθνής βιβλιογραφία αναγνωρίζει ολοένα και περισσότερο τη συμβολή των τεχνών στην προαγωγή της υγείας και της ψυχικής ευεξίας. Ανάμεσα στις διαφορετικές μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης, το Θέατρο παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς συνδυάζει λόγο, σώμα, συναίσθημα και συλλογική δημιουργία. Αποτελεί μια διαδικασία εξίσου σημαντική με το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα: πρόβα, έκθεση, συντονισμός, εμπιστοσύνη, ανάληψη ρόλου, ανάληψη ευθύνης και κοινός ρυθμός (βλ. Nicholson, 2005). Η σκηνή δημιουργεί έναν ενδιάμεσο χώρο, όπου το βίωμα μπορεί να μετασχηματιστεί σε αφήγηση και η ατομική εμπειρία να αποκτήσει συλλογική μορφή.

Σκοπός του παρόντος θεωρητικού δοκιμίου είναι να διερευνήσει τη συμβολή του Θεάτρου στην Ψυχική Υγεία και στην εργασιακή ευεξία, μέσα από την επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας. Το ενδιαφέρον δεν εστιάζει στο Θέατρο ως θέαμα ή ως μέσο ψυχαγωγίας, αλλά ως συμμετοχική διαδικασία που εμπλέκει το σώμα, τον λόγο, το συναίσθημα και τη σχέση με τους άλλους. Ειδικότερα, εξετάζονται οι δυνατότητες των συμμετοχικών θεατρικών πρακτικών, όπως το Εφαρμοσμένο Θέατρο και το Ψυχόδραμα, σε πλαίσια φροντίδας, εκπαίδευσης και εργασίας, καθώς και οι προϋποθέσεις ασφαλούς και δεοντολογικής εφαρμογής τους, ώστε να αποφεύγεται τόσο η εξιδανίκευση όσο και η εργαλειοποίηση της τέχνης. Στόχος είναι να αναδειχθεί η σχέση ανάμεσα στο Θέατρο, την Ψυχική Υγεία και την εργασία ως ένα πεδίο με ουσιαστικές δυνατότητες, αλλά και με σαφή όρια και προϋποθέσεις.

Θέατρο και Ψυχική Υγεία

Το πεδίο των Τεχνών στην Υγεία έχει αναπτυχθεί σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες. Η έκθεση των Fancourt και Finn για τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας συνθέτει ευρήματα από περισσότερες από 3.000 μελέτες και αναγνωρίζει τον ρόλο των τεχνών στην πρόληψη ασθενειών, στην προαγωγή της υγείας και στη διαχείριση ασθενειών σε όλο τον κύκλο ζωής (Fancourt και Finn, 2019, σ. 1–5). Στο ευρύτερο αυτό πεδίο, το Θέατρο κατέχει ξεχωριστή

θέση, επειδή συνδυάζει λόγο, σώμα, συναίσθημα και μνήμη μέσω του ρόλου και της ομάδας.

Οι θεατρικές παρεμβάσεις δεν είναι ενιαίες, αλλά διαφοροποιούνται ανάλογα με το πλαίσιο και τον στόχο τους. Η δραματοθεραπεία εντάσσεται σε κλινικό πλαίσιο και ασκείται από εξειδικευμένους θεραπευτές με στόχο τη θεραπευτική αλλαγή. Το Ψυχόδραμα, όπως το διαμόρφωσε ο Moreno, χρησιμοποιεί τη δραματοποίηση προσωπικών καταστάσεων για ψυχολογική διερεύνηση, συνήθως επίσης σε θεραπευτικό ή εποπτευόμενο πλαίσιο (Moreno, 1946). Το Εφαρμοσμένο Θέατρο, αντίθετα, δεν έχει απαραίτητα θεραπευτικό στόχο, αλλά εκπαιδευτικό, κοινοτικό ή κοινωνικό, και μπορεί να ασκείται από συντονιστές χωρίς κλινική εξειδίκευση. Στο πλαίσιο αυτό, οι θεατρικές πρακτικές μπορεί να εμφανίζονται με τη μορφή Playback Theatre, Forum Theatre, Θεάτρου κοινότητας ή εργαστηρίων Εφαρμοσμένου Θεάτρου. Κοινό στοιχείο όλων αυτών των μορφών είναι η χρήση της θεατρικής πράξης ως μέσου επεξεργασίας εμπειριών. Η (μετα)ανάλυση των Orkibi, Keisari, Sajnaní και de Witte, η οποία εξέτασε ελεγχόμενες μελέτες σε θεραπείες βασισμένες στο Δράμα, κατέγραψε συνολικά θετική επίδραση σε ψυχολογικούς και συμπεριφορικούς δείκτες, με την αναγκαία επισήμανση ότι η ποιότητα των ερευνών διαφέρει (Orkibi et al., 2023). Αντίστοιχα, η συστηματική ανασκόπηση των Bayliss et al. για τις θεατρικές παρεμβάσεις στην ψυχική υγεία εντοπίζει ενδείξεις μείωσης συμπτωμάτων, αλλά υπογραμμίζει την ανάγκη για ισχυρότερα ερευνητικά σχέδια (Bayliss et al., 2026, σ. 251–258).

31 Η αξία του Θεάτρου δεν εξαντλείται στη μείωση συμπτωμάτων. Η συστηματική ανασκόπηση των Gaiha et al. για τις καλλιτεχνικές παρεμβάσεις και το στίγμα της Ψυχικής Υγείας στους νέους δείχνει μικρή αλλά σημαντική θετική επίδραση, ιδίως όταν αξιοποιούνται πολλαπλές μορφές τέχνης (Gaiha et al., 2021). Η σκηνή μπορεί να λειτουργήσει και ως τόπος αποστιγματοποίησης, ακόμα και απελευθέρωσης. Η μελέτη των Yotis, Theocharopoulos, Fragiadaki και Begioglou για το Playback Theatre δείχνει ότι η δημόσια μετατροπή προσωπικών ιστοριών σε θεατρική πράξη μπορεί να μειώσει την κοινωνική απόσταση και να ανοίξει έναν πιο ανθρώπινο διάλογο για τις ψυχικές διαταραχές (Yotis et al., 2017, σ. 80–84). Υπό αυτήν την έννοια, το Θέατρο δημιουργεί εκείνες τις συνθήκες ώστε η εμπειρία να αντανakλά και να ευνοεί την Ψυχική Υγεία.

Εφαρμοσμένο Θέατρο, εργασία και φροντίδα

Το Εφαρμοσμένο Θέατρο περιλαμβάνει πρακτικές που μετακινούν τη θεατρική πράξη πέρα από τη συμβατική σκηνή και τη συνδέουν με την εκπαίδευση, την κοινότητα, την κοινωνική παρέμβαση και την προσωπική αλλαγή. Η Nicholson περιγράφει το Θέατρο ως χώρο ανταλλαγής, όπου η αφήγηση και η συμμετοχή μπορούν να ενισχύσουν το αίσθημα του ανήκειν και την ιδιότητα του πολίτη (Nicholson, 2005, σ. 2, 162). Ο Boal ανέπτυξε τεχνικές που επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να αναγνωρίζουν μορφές εξωτερικής και εσωτερικευμένης καταπίεσης, μετατρέποντας τον θεατή σε δρών υποκείμενο (Boal, 1995). Παράλληλα, ο Thompson υπενθυμίζει ότι η αξία του εφαρμοσμένου Θεάτρου δεν μετριέται

μόνο με άμεσα και ποσοτικοποιήσιμα αποτελέσματα, αλλά και με τις σχέσεις, τις αισθήσεις και τις μετακινήσεις που παράγονται μέσα στην ίδια την εμπειρία (Thompson, 2009).

Στον χώρο της εργασίας, η συμβολή τέτοιων πρακτικών χρειάζεται προσοχή, καθώς υπάρχει κίνδυνος εργαλειοποίησης της τέχνης από οργανισμούς που επιδιώκουν να μετακυλίσουν την ευθύνη της ευεξίας αποκλειστικά στους ίδιους τους εργαζομένους. Το Θέατρο λειτουργεί συμπληρωματικά, καθώς δε μπορεί να αντισταθμίσει ελλείψεις σε προσωπικό, δυσμενείς εργασιακές συνθήκες ή ανεπαρκείς οργανωσιακές πολιτικές. Οι οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για την Ψυχική Υγεία στην εργασία δίνουν έμφαση σε αυτού του είδους τις παρεμβάσεις, στην εκπαίδευση στελεχών και εργαζομένων, σε ατομικές παρεμβάσεις, στην επιστροφή στην εργασία και την ένταξη ανθρώπων με εμπειρία ψυχικής δυσκολίας (World Health Organization, 2022, σ. 2–4). Σε αυτό το πλαίσιο, η θεατρική διαδικασία μπορεί να καλλιεργήσει δεξιότητες που συχνά λείπουν από τις τυπικές μορφές εκπαίδευσης, όπως η ενεργητική ακρόαση, η εμπιστοσύνη, η συνεργασία, η αποδοχή και η δημιουργική διαχείριση της έκθεσης.

Σχετικές διεθνείς εφαρμογές επιβεβαιώνουν αυτή τη δυνατότητα. Η μελέτη για το Verbatim Theatre Grace Under Pressure σε νοσοκομειακά περιβάλλοντα της Νέας Νότιας Ουαλίας έδειξε ότι η θεατρική αναπαράσταση πραγματικών αφηγήσεων μπορεί να ανοίξει διάλογο για δύσκολες συμπεριφορές και κουλτούρες στον χώρο εργασίας (Hooker et al., 2024). Αντίστοιχα, οι Gray, Cartmill και Whitehead, αντλώντας από τη θεατρική πρακτική, αναδεικνύουν τη συνεργασία ως διαδικασία που απαιτεί προσοχή στους ρόλους και τις ιεραρχίες, αμοιβαία ακρόαση, εμπιστοσύνη και πλοήγηση στο ρίσκο και στην αποτυχία (Gray, Cartmill και Whitehead, 2024, σ. 1611–1630).

Συμμετοχικές θεατρικές πρακτικές σε πλαίσια ψυχοκοινωνικής φροντίδας

Σε περιβάλλοντα ψυχικής υγείας και κοινωνικής φροντίδας, μια συμμετοχική θεατρική πρακτική μπορεί να λειτουργήσει ως χώρος όπου οι εργαζόμενοι/ες συναντιούνται πέρα από τους τυπικούς επαγγελματικούς ρόλους (Gray, Cartmill και Whitehead, 2024). Η πρόβα, η άσκηση, η ανάγνωση κειμένου, η σωματική έκθεση και η συλλογική δημιουργία επιτρέπουν στα μέλη να δοκιμάσουν διαφορετικούς τρόπους παρουσίας. Ο επαγγελματίας που στην καθημερινότητα καλείται να ακούσει, να στηρίξει και να διαχειριστεί κρίσεις, μέσα στη σκηνική διαδικασία καλείται επίσης να ακουστεί, να σταθεί, να εμπιστευτεί και να συνδημιουργήσει.

Η αξία μιας τέτοιας πρακτικής βρίσκεται κυρίως στη διαδικασία που προηγείται της τελικής παρουσίασης. Η πρόβα αποτελεί έναν μεταβατικό χώρο («transitional space», Winnicott, 1971), όπου η δομή και ο αυτοσχεδιασμός συνυπάρχουν: απαιτεί συνέπεια, μνήμη, επανάληψη και ευθύνη απέναντι στην ομάδα, αλλά επιπλέον προσφέρει χώρο για φαντασία, παιχνίδι, μετατόπιση και αποφόρτιση. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, η σχέση των συμμετεχόντων με το σώμα, την κίνηση, τη φωνή και το συναίσθημα μπορεί να γίνει πιο συνειδητή, ενώ η αίσθηση της ομάδας ενισχύεται μέσα από την κοινή προσπάθεια.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η σύνδεση της καλλιτεχνικής δημιουργίας με κοινωνικά ζητήματα που αφορούν την ευαλωτότητα, τη βία, το τραύμα, τον αποκλεισμό και την ανθεκτικότητα. Όταν οι θεατρικές πρακτικές αντλούν υλικό από εμπειρίες φροντίδας ή από κοινωνικές πραγματικότητες που αγγίζουν ευαίσθητα βιώματα, η σκηνή μπορεί να μετατραπεί σε χώρο δημόσιου λόγου (Thompson, 2009). Η προσωπική και επαγγελματική εμπειρία δεν εκτίθεται απροστάτευτα, αλλά μετασχηματίζεται αισθητικά σε αφήγηση, εικόνα, ρυθμό και σχέση με το κοινό. Έτσι, το Θέατρο μπορεί να συμβάλει όχι μόνο στην εσωτερική συνοχή μιας ομάδας, αλλά και στην ευρύτερη κοινωνική ευαισθητοποίηση.

Η συμμετοχική θεατρική πράξη σε τέτοιο πλαίσιο προϋποθέτει καθαρά όρια. Η επεξεργασία ευαίσθητων βιωμάτων δεν πρέπει να οδηγεί σε συναισθηματική υπερέκθεση, σε ακούσια εξομολόγηση ή σε υποκατάσταση της θεραπευτικής υποστήριξης. Η υπεύθυνη καθοδήγηση, η εθελοντική συμμετοχή, η δυνατότητα αποχώρησης, η προστασία της ιδιωτικότητας και ο σεβασμός στην αυτοδιάθεση των συμμετεχόντων αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις (Prentki και Preston, 2009). Μόνο μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο μπορεί η θεατρική διαδικασία να λειτουργήσει ως εμπειρία φροντίδας και όχι ως πρόσθετη πίεση.

Συζήτηση και συμπεράσματα

Οι θεατρικές πρακτικές στον εργασιακό χώρο έχουν συμμετοχική μορφή και μπορούν να λειτουργήσουν σε τρία επίπεδα, το προσωπικό, το ομαδικό και το κοινωνικό. Σε προσωπικό επίπεδο, ενισχύουν την αυτοπαρατήρηση, την αυτοπεποίθηση και τη δυνατότητα έκφρασης. Σε ομαδικό επίπεδο, καλλιεργούν σχέση, εμπιστοσύνη και αλληλεξάρτηση μεταξύ των συμμετεχόντων. Σε κοινωνικό επίπεδο, δημιουργούν ένα μέσο δημόσιας ευαισθητοποίησης γύρω από ζητήματα που συχνά μένουν στη σιωπή, καθώς η δημόσια παρουσίαση προσωπικών ιστοριών μπορεί να μειώσει την κοινωνική απόσταση (Yotis et al., 2017).

Ωστόσο, χρειάζεται να αποφευχθεί η εξιδανίκευση. Το Θέατρο θέτει το ίδιο τα όρια με σαφήνεια όταν αγγίζει ευαίσθητα βιώματα, δίχως να αποτελεί από μόνο του θεραπεία (Thompson, 2009). Όταν εμπλέκονται θέματα τραύματος, βίας ή ψυχικής δυσκολίας, απαιτούνται συναίνεση, ασφαλές πλαίσιο, σαφής καθοδήγηση και σεβασμός στην αυτοδιάθεση των συμμετεχόντων. Η αξία της θεατρικής πρακτικής έγκειται στο ότι δημιουργεί έναν τόπο όπου οι δυσκολίες της εργασίας μπορούν να αναγνωριστούν, να μετασχηματιστούν αισθητικά και να εκφραστούν χωρίς να απλουστευθούν.

Η Θεατροπαιδαγωγική Προσέγγιση μπορεί επίσης να φωτίσει πλευρές της εργασίας που συχνά παραμένουν αθέατες, τη σιωπηλή κόπωση, την ανάγκη αναγνώρισης, τη δυσκολία συνεργασίας, αλλά και τη χαρά της συλλογικής δημιουργίας, δίνοντας παράλληλα και μια ώθηση στην ατομική εξέλιξη (Hooker et al., 2024). Σε αυτό το σημείο συναντώνται η Τέχνη και η εργασιακή ευεξία. Δεν είναι μια υπόσχεση λύσης των δυσκολιών της εργασίας ή της καθημερινότητας, αλλά μια δυνατότητα να δημιουργηθούν χώροι όπου οι άνθρωποι μπορούν να ακουστούν, να συνδεθούν και να αναστοχαστούν την κοινή τους εμπειρία.

Οι συμμετοχικές θεατρικές πρακτικές στο χώρο εργασίας αναδεικνύουν μια ουσιαστική δυνατότητα: η Τέχνη και ειδικότερα το Θέατρο μπορεί να ενταχθεί στον εργασιακό χώρο όχι ως περιστασιακή δραστηριότητα ή στιγμιαία εκτόνωση, αλλά ως

πρακτική φροντίδας, συμμετοχής και κοινωνικής ευθύνης. Οι μελέτες που παρουσιάστηκαν παραπάνω δείχνουν ότι οι θεατρικές και ευρύτερα καλλιτεχνικές παρεμβάσεις μπορούν να συμβάλουν στην ψυχική ευεξία, στην κοινωνική σύνδεση και στη μείωση του στίγματος (Fancourt και Finn, 2019 | Gaiha et al., 2021), υπό την προϋπόθεση ότι εφαρμόζονται με σοβαρότητα και σεβασμό στα όρια των συμμετεχόντων.

Σε τέτοιες συμμετοχικές πρακτικές, οι εργαζόμενοι και οι εργαζόμενες, ιδίως σε πλαίσια φροντίδας, υγείας και εκπαίδευσης, εμφανίζονται ως άνθρωποι που βιώνουν, εκφράζονται, συνεργάζονται, εκτίθενται, πέρα από τον ρόλο τους ως φορείς υπηρεσιών. Σε μια εποχή όπου η Ψυχική Υγεία στην εργασία συχνά συνδέεται με όρους διαχείρισης κινδύνου και παραγωγικότητας (World Health Organization, 2022), το Θέατρο μπορεί να λειτουργήσει ως χώρος όπου η εμπειρία μπορεί να ειπωθεί, να ακουστεί και να επεξεργαστεί από κοινού, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Με αυτή την έννοια, η συμβολή του δεν εξαντλείται στο άμεσο αποτέλεσμα, αλλά αφορά στη δυνατότητα να αναγνωρίζονται και να μοιράζονται πλευρές της εργασιακής εμπειρίας που συχνά μένουν αόρατες.

Βιβλιογραφικές αναφορές και δικτυογραφία

- Bayliss, L. T., Kelly, A., Krishnamoorthy, S., Lam, M., Hassall, L. και Kolves, K. (2026) «Impact of theatre interventions on mental health: a systematic literature review and meta-analysis», *Journal of Epidemiology and Community Health*, 80(4), σ. 251–258. DOI: <https://doi.org/10.1136/jech-2025-224637>
- Boal, A. (1995) *The Rainbow of Desire: The Boal Method of Theatre and Therapy*. London: Routledge. ISBN: 9780415103497.
- Fancourt, D. και Finn, S. (2019) *What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe. Διαθέσιμο στο: <https://www.who.int/publications/i/item/what-is-the-evidence-on-the-role-of-the-arts-in-improving-health-and-well-being-a-scoping-review> (πρόσβαση: 14 Μαΐου 2026).
- Gaiha, S. M., Salisbury, T. T., Usmani, S., Koschorke, M., Raman, U. και Petticrew, M. (2021) «Effectiveness of arts interventions to reduce mental-health-related stigma among youth: a systematic review and meta-analysis», *BMC Psychiatry*, 21, 364. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12888-021-03350-8>
- Gray, J., Cartmill, C. και Whitehead, C. (2024) «Playing well with others: lessons from theatre for the health professions about collaboration, creativity and community», *Advances in Health Sciences Education*, 29, σ. 1611–1630. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10459-024-10314-6>
- Hooker, C., Karageorge, A., Scott, K. M., Lim, R. και Nash, L. (2024) «Grace Under Pressure: a mixed methods impact assessment of a verbatim theatre intervention to improve healthcare workplace culture», *BMC Health Services Research*, 24, 474. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12913-024-10961-w>
- Moreno, J. L. (1946) *Psychodrama, Volume 1*. Beacon, NY: Beacon House.

- Nicholson, H. (2005) *Applied Drama: The Gift of Theatre*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ISBN: 9781403916464.
- Orkibi, H., Keisari, S., Sajani, N. L. και de Witte, M. (2023) «Effectiveness of drama-based therapies on mental health outcomes: a systematic review and meta-analysis of controlled studies», *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*. DOI: <https://doi.org/10.1037/aca0000582>
- Thompson, J. (2009) *Performance Affects: Applied Theatre and the End of Effect*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. DOI: <https://doi.org/10.1057/9780230242425>
- World Health Organization (2022) *WHO guidelines on mental health at work*. Geneva: World Health Organization. Διαθέσιμο στο: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240053052> (πρόσβαση: 14 Μαΐου 2026).
- Yotis, L., Theocharopoulos, C., Fragiadaki, C. και Begioglou, D. (2017) «Using playback theatre to address the stigma of mental disorders», *The Arts in Psychotherapy*, 55, σ. 80–84. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.aip.2017.04.009>

Ορέστης Αναστάσιος Κοντόπουλος

Είναι απόφοιτος του Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και μεταπτυχιακός φοιτητής του Τμήματος Θεάτρου του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Είναι Κοινωνικός Επιστήμονας και εργάζεται στον χώρο της Ψυχικής Υγείας, ενώ διατελεί συντονιστής στο Κέντρο Νέων Connect Athens της ΑμΚΕ ΙΑΣΙΣ.

Στοιχεία επικοινωνίας: | orestisakon@gmail.com